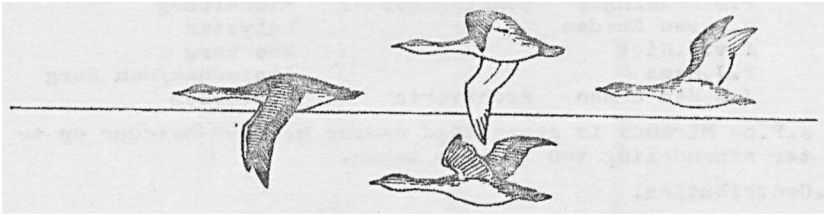

.....OVERZICHT ZEETREKTELLEN OP TEXEL.....

.....IN DE PERIODE 1973 - 1979.....

OVERZICHTSVERSLAG ZEETREKTELLEN
OP TEXEL (1973 - 1979).

Inleiding.

Elk halfjaar brengt de Club van Zeetrekwaarnemers een verslag uit over de zeetrek langs de Nederlandse kust. Doordat op de Waddeneilanden in vergelijking met de Hollandse kust weinig wordt waargenomen, worden de gegevens van het Waddengebied soms niet verwerkt in grafieken of slechts summier besproken, omdat ze niet goed vergelijkbaar zijn. Ook valt uit deze verslagen niet af te lezen hoe de trek op één bepaalde plaats verloopt. Om ook uit het Waddengebied een enigszins vergelijkbaar verslag te hebben dat een overzicht geeft van het verloop van de zeetrek aldaar, is het onderstaande verslag samengesteld. De werkwijze was als volgt: eerst hebben we (wij zijn in dit geval Kees Roselaar en onderrettekende) al onze zeetrekgegevens uit de afgelopen 6 jaar bij elkaar gezocht. We kwamen op 609½ uur, geteld in de periode 1973 - 1979 en als volgt over die jaren verdeeld:

1973: 7½ uur	1977: 75 uur
1974: 34 "	1978: 140 "
1975: 38 "	1979: 272 "
1976: 43 "	

Dus vooral de laatste 2 jaren is redelijk veel waargenomen, waar om de overige uren niet verloren te laten gaan zijn deze ook in het verslag verwerkt. Daarna zijn per week alle uurtotalen opgeteld. In de meeste grafieken echter is gebruik gemaakt van een twee-weekse periode, dit vooral om vertekeningen in het uurgemiddelde die ontstonden door een gering aantal waarnemingsuren zoveel mogelijk weg te werken. Dat was met name het geval in het voorjaar, aangezien in de eerste helft van het jaar veel minder frequent is waargenomen. In de uurgemiddelde-grafieken zijn alleen de vogels die hetzij noord-, hetzij zuidwaarts vlogen opgenomen, de ter plaatse aanwezige vogels zijn niet in de grafieken verwerkt. Overigens is slechts van 12 wat algemenere soorten een dergelijke grafiek gemaakt. Het verslag kan geen compleet beeld geven, maar verschaft wel enig inzicht in hoe de trek langs de Noordzeekust van Texel verloopt.

BESPREKING PER SOORT

1. 'DUIKERS' (*Gavia Arctica*/*Gavia Stellata*).

's Winters is het voorkomen van 'duikers' voor de kust nogal onregelmatig. De verplaatsingen hebben dan waarschijnlijk te maken met foerageervluchten of slechte weersomstandigheden elders op zee. In weeknummer 12 begint een gerichte trek naar het noorden, die tot in mei doorzet. De piek ligt zo rond week 16 (midden april). In de zomer zijn waarnemingen van duikers zeldzaam. Begin september verschijnen de eerste exemplaren van beide soorten voor de kust. Het aantal waarnemingen neemt daarna langzaam toe. In weeknummer 42 komen de uurtotalen voor het eerst boven de 10 exx. (17-10-79: 17→Z). De sterkste doortrek vindt echter plaats in november. In de weken 45, 46, 47 en 48 worden bijna elk uur duikers genoteerd. Uurtotalen van boven de 25 exx. vormen geen uitzondering. De beste dagen voor duikers waren: 10-11-79: 77→Z, 15-11-76: 54→Z en 4→N in één en 24-11-79: 165→Z en 13→N. In die periode vliegen de vogels vaak in losse groepen tot max. 30 exx., die meestal iets boven de horizon vliegen. Dat in december de uurgemiddelden teruglopen is vooral te wijten aan het geringe aantal waarnemingsuren uit die maand.

In totaal passeerden tussen 1973 en 1979 1707 exx. de Texelse Noordzeekust, 32 daarvan konden als Parelduiker re-determineerd worden, terwijl 531 Roodkeelduikers op soort gebracht werden (verhouding Parelduiker: Roodkeelduiker = 1 : 16,6).

2. FUUT (*Podiceps Cristatus*).

Van de in totaal 704 waargenomen Futen werd het grootste deel gezien in de winter. Dan kunnen bij plotselinge vorstinvval verplaatsingen van enige omvang optreden. Tijdens de enige strenge winter uit de beschreven periode was dat goed zichtbaar, op 4-1-79: 90→Z in 1 uur. Ook op 2, 3 en 4 maart 1979 veel Futen, in totaal 113 exx. zuid en 12 exx. noord in 6 uur. In het voorjaar vindt geen noordwaarts gerichte trek plaats. In het najaar, m.n. in oktober, vliegen de meeste exx naar het zuiden, maar de aantallen blijven dan laag, zelden

boven 5 exx. per uur. Tijdens de zomermaanden worden slechts af en toe Futen gezien.

3. NOORDSE STORMVOGEL (*Fulmarus Glacialis*).

Vooral in het voorjaar is de Noordse Stormvogel een regelmatige verschijning voor de kust. Het voorkomen is dan minder 'stormgebonden' als in de herfst, maar daarentegen vliegen de vogels meer heen en weer en zijn zelfs achter kotters waar te nemen. Een duidelijke piek ligt in week 20, op 19-5-79 passeerden 30 exx. (23 zuid en 7 noord) de telpost. Ook tijdens de zomermaanden worden regelmatig Noordse Stormvogels gezien. Overigens zijn bijna alle zomerwaarnemingen afkomstig uit 1972. In september kunnen tijdens of na westerstormen meerdere exemplaren gezien worden, b.v. 17-9-78: 14 → Z in 6 uur en 23-9-79: 10 → Z en 5 → N in 2 uur. In oktober werd echter de grootste trekbewerping uit de periode waargenomen. Tijdens een noordwesterstorm op 22-10-78 vlogen 253 exx. noord in 6 uur. Ook op 18-10-79 passeerden vrij veel Noordse Stormvogels de kust: 17 → N in 3 uur.

4. JAN VAN GENT (*Sula Bassana*).

De Jan van Gent trekt in het voorjaar in klein aantal door, de meeste exx. worden al in weeknummer 12 (eind maart) gezien. Vliegen dan nog bijna alle vogels naar het noorden, de rest van het jaar echter geen duidelijke trekrichting aangewezen worden. Vaak worden groepen foeragerende Jan van Genten waargenomen. Zomers zijn het vooral onvolwassen vogels die gezien worden, in voor- en najaar meer adulte vogels. Op goede dagen in september en oktober kunnen soms uurtotalen van boven de 100 exx. behaald worden, op 23-9-79 216 zuid en 17 noord in 2 uur, op 16-10-78: 150 → Z en 23 → N in 1 uur (het uur daarna 100 exx. tp. foeragerend), en op 22-10-79 138 exx. noord. Veel al bepaalt de windrichting welke kant de Jan van Genten opvliegen. Niet alleen met westenwind kunnen veel Jan van Genten gezien worden, op 22-10-79 was het bijvoorbeeld harde oostenwind. 's Winters worden slechts bij uitzondering Jan van Genten opgemerkt.

Van het totale aantal waargenomen Jan van Genten, 4087 exx., waren 968 exx. adulte vogels (=23,6 %), 351 1° winter (8,5 %) en waren 1695 vogels in overgangskleed (2°, 3° dan wel 4° kalenderjaar), is 41,4 %. Van het totaal konden 1073 exx. (26,2%) niet op leeftijd gebracht worden.

5. ZWARTE ZEEËEND (*Melanitta Nigra*).

De meest talrijke zeevogel, waarvan in elk jaargetijde verplaatsingen van enige omvang kunnen optreden. In de winter kan de Zwarte Zeeëend door slechte weersomstandigheden op de Noordzee in zeer grote aantallen passeren, op 10-2-74 vlogen niet minder dan 7200 exx. zuid in 2uur. Door deze uitstroom is het uurgemiddelde in week 5 en 6 behoorlijk verflatteerd (1396,6 exx. per uur!). Tot half maart vliegen de meeste vogels naar het zuiden. Onmiddellijk daarop volgt een sterke voorjaars-trek, met een top in de weken 13 en 14 (op 10-4-77: 1271→N, 48→Z). De aantallen lopen daarna langzaam terug. Een maand lang, half mei - half juni, zijn er weinig Zwarte Zeeëenden te zien. In juli kunnen alweer vrij veel vogels gezien worden die naar het zuiden vliegen. Op Texel is in tegenstelling tot bijvoorbeeld Terschelling geen sterke ruitrek van dit soort waarschijnlijk vooral omdat juist in die tijd (begin augustus) nauwelijks is waargenomen. De piek van de herfsttrek ligt in eind september, op 22-9-79 1951→Z en 21→N, in 1 uur. De maanden daarna blijft de Zwarte Zeeëend een regelmatige verschijning, de meeste exemplaren blijven naar het zuiden vliegen.

6. GROTE ZEEËEND (*Melanitta Fusca*).

Tijdens de wintermaanden kan deze soort nog wel eens in flinke groepen gezien worden. Op 6-1-78: 39→Z en ook op 23-2-76 een dergelijke verplaatsing, 36→Z. In de laatste week van april vindt soms een gerichte trek naar het noorden plaats, op 23-4-79: 63→N in 2 uur. Tot half september is de soort zeldzaam te noemen, daarna lopen de aantallen heel langzaam op, tot een uurgemiddelde van ruim 2 zuid. Talrijk is deze zeeëend echter geen moment van het jaar.

7. KLEINE JAGER (*Stercorarius Parasiticus*).

De Kleine Jager trekt in het voorjaar in zeer klein aantal door. Het gaat dan steeds om enkelingen die snel naar het noorden vlieren. In juli is de Kleine Jager alweer present. Deze vogels hebben vaak weinig haast om verder te trekken, en kunnen soms urenlang wat rondzwemmen. Pas half augustus komt wat gerichtere trek op gang. Eind augustus kunnen al meerdere exemplaren per uur gezien worden, op 25-8-78: 13→Z en 1→N in 3 uur. Het uurgemiddelde bereikt een hoogtepunt in de laatste week van september. Goede dagen uit deze maand waren o.m. 17-9-78: 18→Z in 6 uur en 24-9-78: 8→Z, 3→N en 4 tp in 1 uur. In oktober en november is de soort schaars vertegenwoordigd, slechts af en toe worden dan Kleine Jagers gezien. De laatste waarneming viel op 18-11-78, 1→Z.

De meeste exemplaren waren van de donkere fase, 35 keer werd een Kleine Jager adult lichte fase genoteerd, op het totaal van 339 exx. is dat 10,3 %.

8. DWERGMEEUW (*Larus Minutus*).

Al begin maart kunnen Dwergmeeuwen boven de Noordzee gezien worden. Aanvankelijk is van gerichte doortrek nog geen sprake, maar in de laatste weken van april en de eerste week van mei vindt een duidelijk noordwaarts gerichte trek plaats. Pas eind juli worden dan weer de volgende exemplaren gezien. In oktober en november is de Dwergmeeuw een vrij algemene verschijning voor de kust van Texel. Het uurgemiddelde blijft dan vrij constant op bijna 5 exemplaren per uur. De beste dag voor Dwergmeeuwen viel op 18-11-79 met 110→Z in 21 uur. Ook in december kunnen nog regelmatig Dwergmeeuwen gezien worden. De meeste waargenomen exemplaren waren adulte vogels, de verhouding adult : juveniel was ongeveer 14,4 : 1.

Bij deze soort vindt waarschijnlijk een zeer groot deel van de trek plaats over de Waddenzee en zelfs over het eiland. Verschillende waarnemingen uit vooral het voorjaar wijzen daarop. Dit vervelende verschijnsel komt helaas bij veel andere soorten ook voor, met name Rotsans, Middelse Zaarbek, alle grondelenden en eveneens in sterke mate bij de steltlopers en sterns.

9. DRIETEENMEEU (*Rissa Tridactyla*).

De Drieteenmeeu is een soort die bijna uitsluitend in het najaar gezien wordt. In de periode januari - begin oktober worden eigenlijk maar weinig Drieteenmeeuwen waargenomen. Totaal anders is de situatie in oktober en november. Van 1000 l ex. per uur loopt het uurgemiddelde in week 41 snel op naar 15, dan meteen door naar ruim 20, om tenslotte een hoogtepunt te bereiken in de laatste twee weken van november met meer dan 30 exx. per uur. Opvallend is ook de zeer sterk zuidwaarts gerichte trek, alleen met storm willen wel eens wat meer Drieteenmeeuwen naar het noorden vliegen. De betere dagen voor deze soort waren o.m. 20-10-79: 541 → Z in 2 uur en 24-11-79: 517 → Z in 2 uur. In tegenstelling tot de Dwergmeeuw worden van de Drieteenmeeuw wel meer juveniele vogels gezien, de verhouding adult : juveniel is 1,7 : 1.

10. NOORDSE STERN/VISDIEF (*Sterna Paradisaea/Hirundo*)

Vanaf half april vindt doortrek naar het noorden plaats, maar de aantallen blijven laag, vooral als je die vergelijkt met de aantallen 'noordse dieven' die bijvoorbeeld bij de Honsbosche Zeewering genoteerd worden. Na de laatste week van mei volgt een periode waarin geen trek plaatsvindt. (broedtijd) Half juli begint de trek naar het zuiden op gang te komen. De piek ligt in de laatste twee weken van augustus, op 21-8-78: 1337 → Z in één uur en op 24-8-78: 1183 → Z. In september lopen de aantallen 'noordse dieven' sterk terug en in oktober wordt nog maar een enkeling gezien. De laatste waarneming van een Visdief viel op 22-10-79, die van de Noordse Stern op 16-10-76. Over de verhouding Noordse Stern : Visdief valt niets te zeggen, aangezien te weinig vogels op soort gebracht zijn.

11. GROTE STERN (*Sterna Sandvicensis*).

Nadat in de laatste week van maart, met 24-3-78 als vroegste waarneming, de eerste Grote Sterns weer voor de kust zijn, begint eigenlijk meteen het heup en weer gevliege van foeragerende vogels. Het betreft hier waarschijnlijk steeds broedvogels van de Schorren, waar elk jaar enige 100-den paren tot broeden komen. In de eerste twee weken van juli be-

reikt de foerageeractiviteit zijn hoogtepunt, met gemiddeld 70 exx. zuid en 90 exx. noord. De Grote Stern kan eind augustus in grote aantallen doortrekken, op 24-8-78: 1223→Z. Tot de eerste week van oktober worden nog regelmatig Grote Sterns gezien. De laatste waarneming van deze soort viel op 23-10-77.

12. ALK/ZEEKOET (Alca Torda/Uria aalge).

In de winter en het voorjaar worden slechts af en toe 'alk/zeekoeten' gezien. Wel zijn er verschillende zomerwaarnemingen van deze in de vlucht en op grote afstand moeilijk te onderscheiden soorten. Het betreft dan meestal enkelingen die even van zee opvliegen en snel weer neerstrijken. Waarschijnlijk verblijven dan meer exemplaren voor de kust. In oktober en vooral november kunnen vrij grote verplaatsingen optreden. Tijdens de novembermaand van 1979 passeerden tot dan toe ongekeerde aantallen 'alk/zeekoeten'. Vermoedelijk was dit het gevolg van weersomstandigheden, gedurende de hele maand was de wind vrij constant hard tot stormachtig uit west tot noordwest. Een uurremiddelde van ruim 8 exx. zuid in de eerste helft en ruim 5 in de tweede helft van die maand is vrij hoog te noemen. De beste dagen waren toen: 10-11-79: 110→Z in 3 uur en 11-11-79: 131→Z en 4→N in 4 uur. Van de in totaal 754 waargenomen 'alk/zeekoeten' konden er 8 als Alk herkend worden en 35 als Zeekoet. Misschien is deze verhouding (1 : 4,3) wel redelijk waarheidsgetrouw, aangezien de Zeekoet als stookolievlachtoffer ook meer gevonden wordt dan de Alk.

TOTALEN				
	zuid	noord	TJ	totaal
'duiker'	803	317	24	1144
Farelduiker	14	14	4	32
Roodkeelduiker	350	127	54	531
'fuut'	10	6	1	17
Fuut	504	120	80	704
Roodhalsfuut	37	5	14	56
'kleine fuut'	14	7	2	23
Kuifduiker	3	-	7	10
Geoorde Fuut	4	-	1	5
Noordse Stormvogel	81	302	-	383
'pijlstormvogel'	10	1	-	11
Noordse Pijlstormvogel	14	1	-	15
Grauwe Pijlstormvogel	21	7	-	28
Grote Pijlstormvogel	1	-	-	1
'stormvogeltje'	3	-	-	3
Vaal Stormvogeltje	11	1	-	12
Stormvogeltje	3	-	-	3
Jan van Gent tot.	1802	1704	581	4087
1 ^e winter	143	182	26	351
2 ^e k. j.	447	538	43	1028
3 ^e ..	218	222	26	466
4 ^e ..	104	86	11	201
adult	476	446	46	968
Aalscholver	13	11	1	25
Kuifaalscholver	2	-	-	2
Blauwe Reiger	29	7	-	36
'eend'	179	88	-	267
Wilde Eend	41	46	11	98
Wintertaling	220	116	5	341
Pijlstaart	73	8	-	81
Smient	158	104	19	281
Slobeend	28	22	1	51
Krakeend	2	8	-	10
Zovertaling	-	1	-	1

	zuid	noord	T.T.	totaal
Toppereend	592	67	129	888
Kulfeend	34	19	4	57
Tafeleend	15	11	-	26
Brilduiker	93	37	14	144
IJseend	21	2	-	23
Eiderceend	1512	1290	1323	4125
Zwarte Zeeëend	46.480	17.122	3465	67.067
Grote Zeeëend	584	212	7	803
Middelste Zaagbek	228	180	51	459
Grote Zaagbek	39	10	-	49
Nonnetje	6	14	1	21
Bergeend	62	162	-	224
'gans'	332	27	-	359
Grauwe Gans	12	11	-	23
Rietgans	1	-	-	1
Rotgans	643	446	-	1089
Knobbelzwaan	2	5	-	7
Kleine Zwaan	11	-	-	11
'jager'	23	5	1	29
Grote Jager	11	4	2	17
Middelste Jager	6	9	2	17
Kleine Jager tot.	248	75	16	339
lichte fase	27	7	1	35
Kleinste Jager	4	-	-	4
Grote Mantelmeeuw	2770	471	127	3368
Kleine Mantelmeeuw	413	25	45	483
Stormmeeuw	1197	97	979	2283
Kokmeeuw	7461	229	319	8009
Dwergmeeuw tot.	767	155	5	927
juveniel	47	11	-	58
adult	698	134	5	837
Drieteenmeeuw tot.	3536	524	13	4073
juveniel	552	193	3	748
adult	1034	278	4	1316

	zuid	noord	T.P.	totaal
'no. stern/visdief	11.190	2127	273	13.590
Noordse Stern	34	66	2	102
Visdief	74	97	4	175
Grote Stern	15.601	5340	206	21.147
Lachstern	2	-	-	2
Dwergstern	250	129	-	379
Zwarte Stern	106	8	14	128
'alk/zeekoet'	573	118	29	720
Alk	7	1	-	8
Zeekoet	20	2	13	35
Zwarte Zeekoet	-	-	1	1
Kleine Alk	6	-	-	6
'steltoner'	77	22	-	99
'str. looper/plev.'	188	76	-	264
Scholekster	496	29	134	659
Kievit	990	8	1	999
Zilverplevier	53	41	16	110
Goudplevier	49	1	8	58
Steenloper	26	18	21	65
Bontbekplevier	37	21	16	74
Strandplevier	-	-	5	5
Watersnip	24	2	-	26
Houtsnip	1	-	1	2
Wulp	65	19	-	84
Regenwulp	13	6	4	23
Grutto	3	4	-	7
Rosse Grutto	156	61	495	712
Oeverloper	4	1	-	5
Witratje	5	-	-	5
Tureluur	11	19	15	45
Groenpootrutter	7	3	-	10
Kanoetstrandloper	20	4	2	26
Paarse Strandloper	2	2	4	8
Krombekstrandloper	5	2	-	7
Kleine Strandloper	2	-	-	2
Ronde Strandloper	144	224	25	393
Drieteenstrandloper	35	364	1548	2147

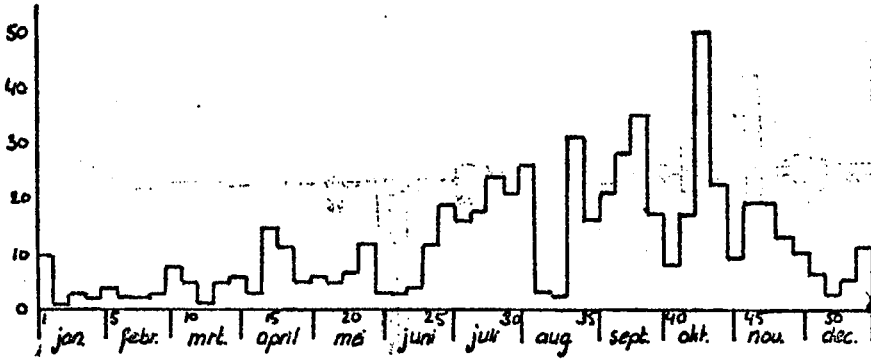

fig.1 Verspreiding van de uren over het jaar.

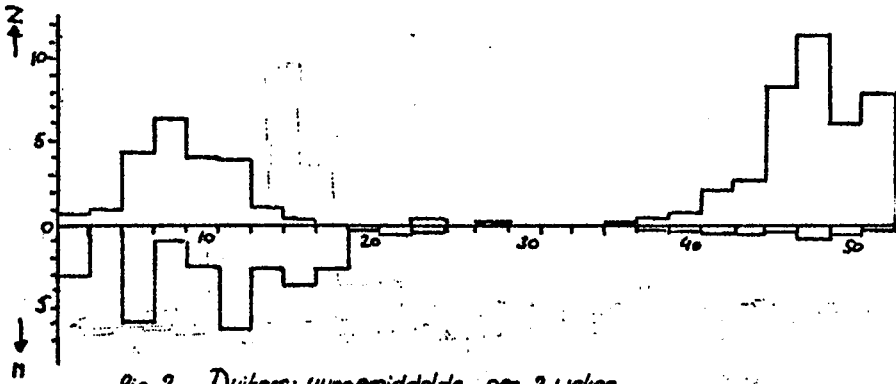

fig.2 Duikers: uurgemiddelde per 2 weken.

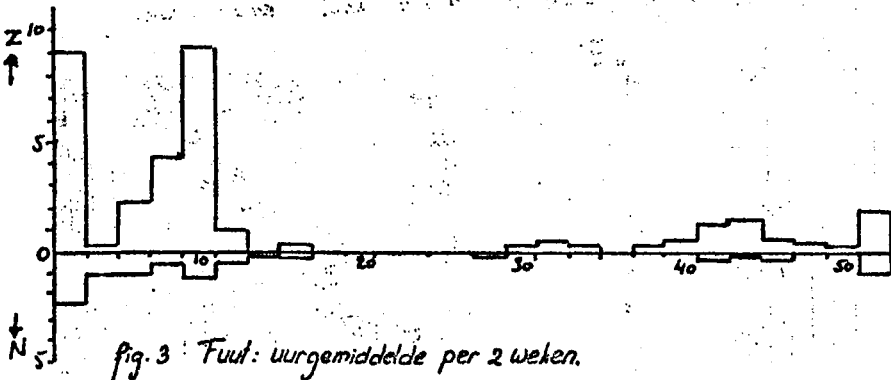

fig.3 Tuut: uurgemiddelde per 2 weken.

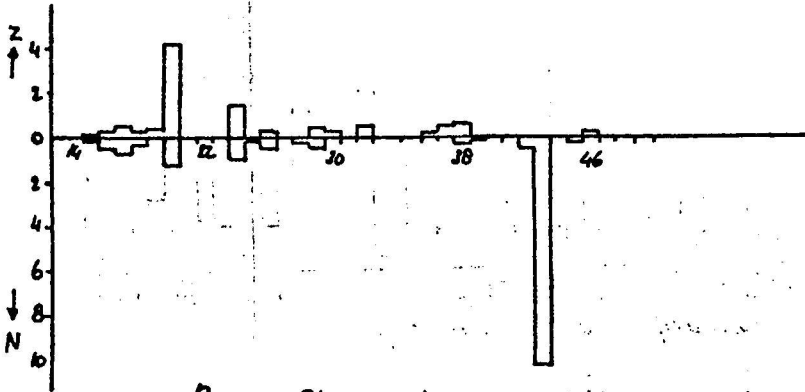

fig. 4. Noordse Stormvogel: uurgemiddelde per week.

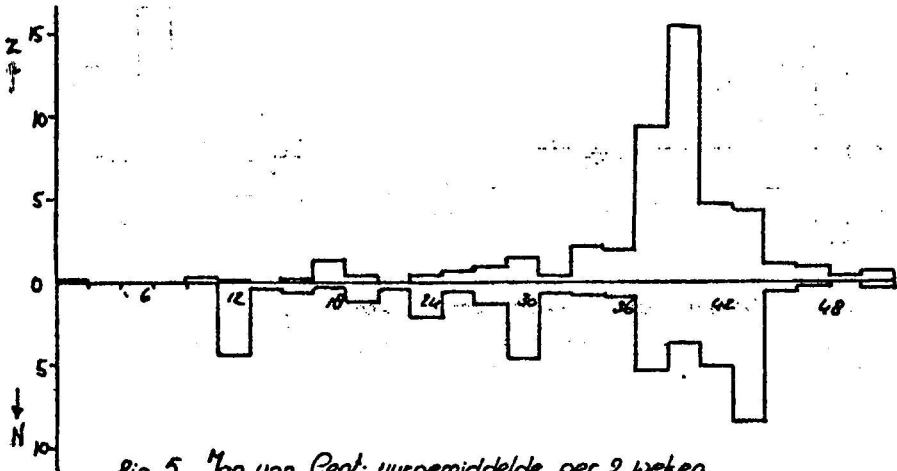
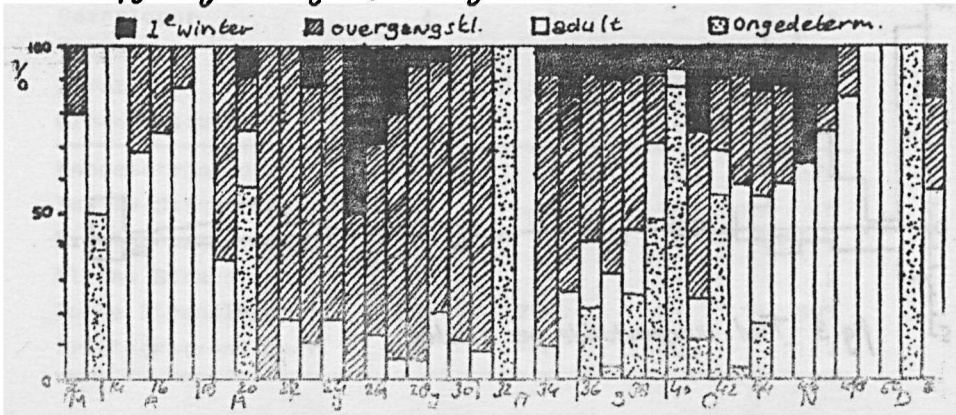

fig. 5 Jan van Gent: uurgemiddelde per 2 weken.

fig. 5a. Jan van Gent: percentages van de verschillende kleden.

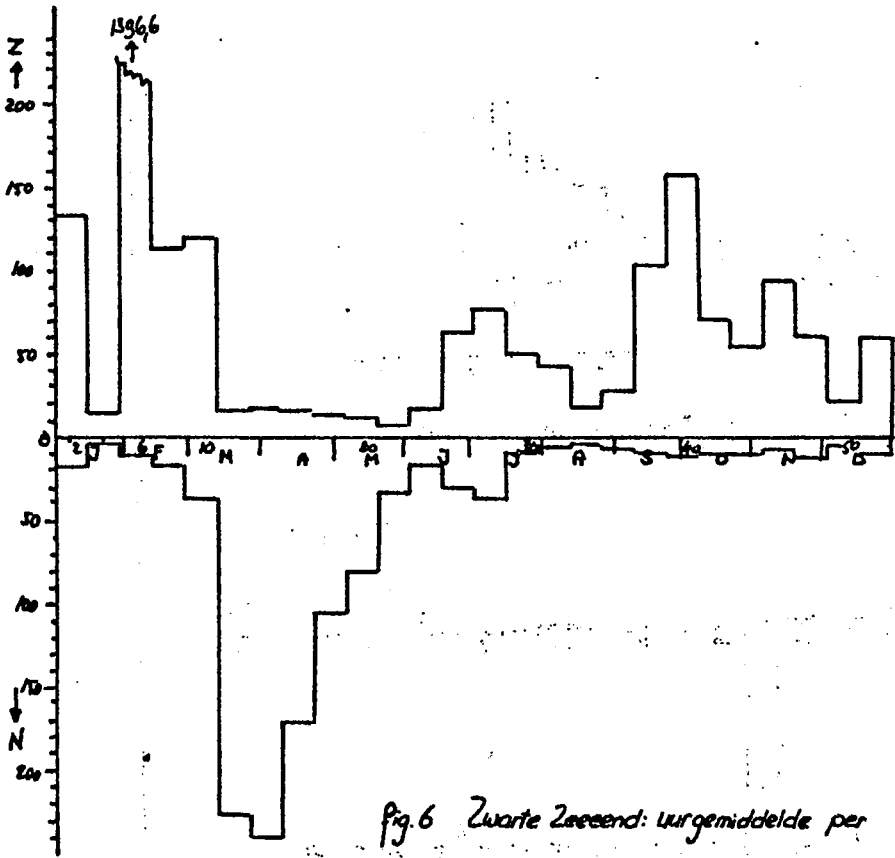

fig. 6 Zwarte Zeeend: uurgemiddelde per 2 weken.

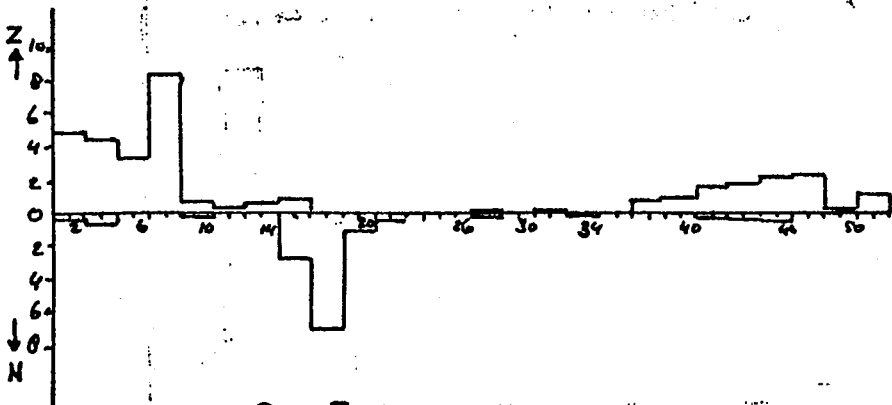

fig. 7 Grote Zeeend: uurgemiddelde per 2 weken.

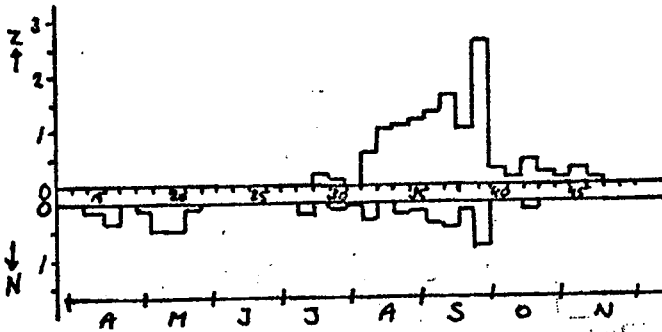

fig. 8 Kleine Jager: uurgemiddelde per week.

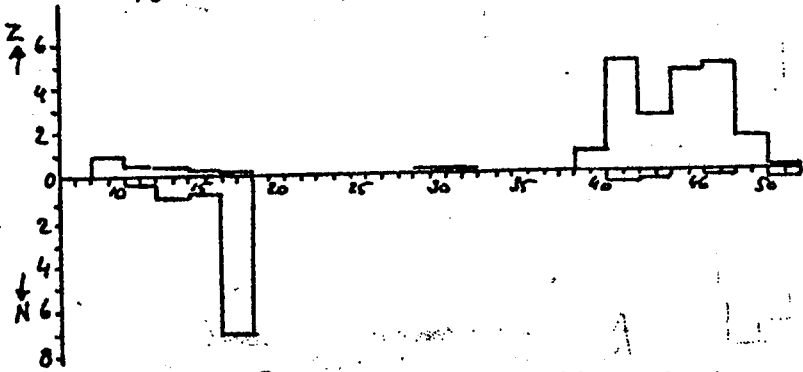
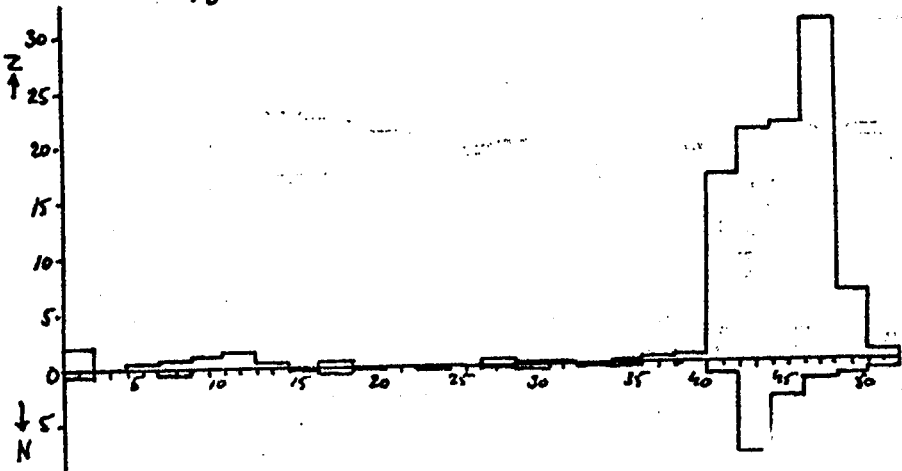

fig. 9 Dwergmeeuw: uurgemiddelde per 2 weken.

fig. 10 Drieteenmeeuw: uurgemiddelde per 2 weken.

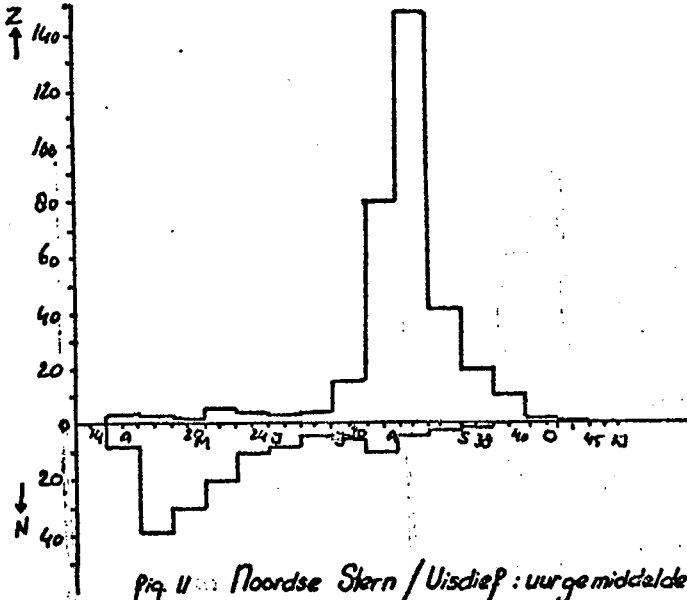

fig. 11 Noordse Stern / Uisdiep: uurgemiddelde per 2 weken.

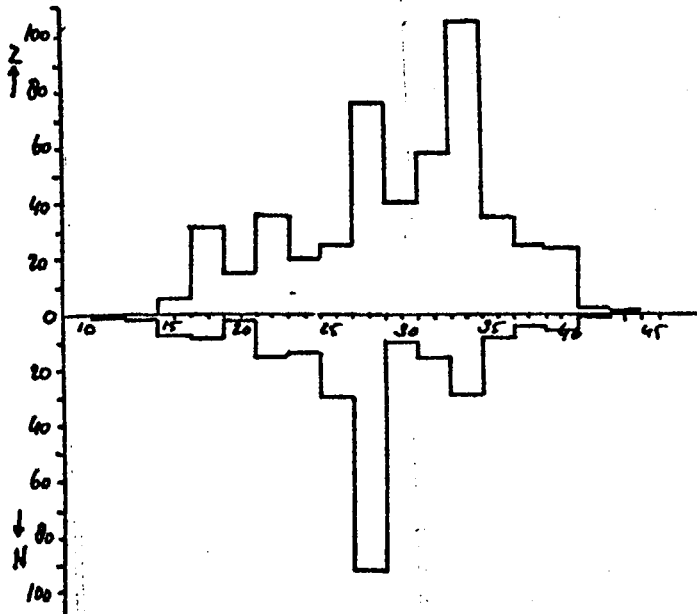

fig. 12 Grote Stern: uurgemiddelde per 2 weken.

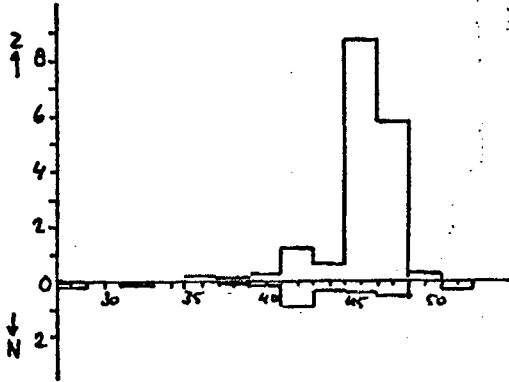

fig 13 Alk/Zee kost: uurgemiddelde per 2 weken.